

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11034/2553

นายสมาน เทพอินทร์โจทก์ นายสวัสดิ์ ดีใสจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.วิ.พ. มาตรา 225, ป.พ.พ. มาตรา 1656, ป.พ.พ. มาตรา 1705

ย่อ / หลักกฎหมาย

ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทไว้ประเด็นเดียวว่า พันัยกรรมตามฟ้องปลอมหรือไม่ แต่ในคำฟ้องนอกจากจะอ้างว่าพันัยกรรมตามฟ้องเป็นพันัยกรรมปลอมแล้ว โจทก์ยังบรรยายฟ้องมาด้วยว่า บุคคลที่ลงลายมือชื่อเป็นพยานในพันัยกรรมต่างมิได้รู้เห็นขณะที่ ส. ลงลายมือชื่อในพันัยกรรม พันัยกรรมจึงตกเป็นโมฆะทั้งฉบับข้ออ้างของโจทก์ดังกล่าวถือเป็นการยกเอาแบบของพันัยกรรมมาเป็นข้อต่อสู้ เพื่อให้พันัยกรรมไม่มีผลใช้บังคับด้วย แม้ศาลชั้นต้นจะมีได้กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาท แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลอุทธรณ์ภาค 5 ยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 225 วรรคสอง พยานในพันัยกรรมลงลายมือชื่อในพันัยกรรมโดยไม่เห็นเหตุการณ์ขณะทำพันัยกรรม แต่มาลงลายมือชื่อในภายหลังย่อมไม่ชอบด้วย ป.พ.พ. มาตรา 1656 วรรคแรก และทำให้พันัยกรรมเป็นโมฆะตามมาตรา 1705 ไปในทันที แม้ต่อมาภายหลังพยานในพันัยกรรมจะมาสอบถามผู้ทำพันัยกรรมและได้ความว่าผู้ทำพันัยกรรมมีความประสงค์จะทำพันัยกรรมจริง ก็ไม่มีผลทำให้การลงลายมือชื่อในพันัยกรรมที่ไม่ชอบหรือพันัยกรรมที่เป็นโมฆะไปแล้วกลับกลายเป็นการลงลายมือชื่อที่ชอบทำให้พันัยกรรมมีผลสมบูรณ์ชอบด้วยกฎหมายไปได้

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นพี่ชายร่วมบิดาเดียวกันกับนางสายพิน เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2545 นางสายพินถึงแก่กรรม และเนื่องจากบิดามารดาของนางสายพินต่างถึงแก่กรรมไปก่อนแล้ว โจทก์จึงเป็นทายาทโดยธรรมมีสิทธิได้รับมรดกของนางสายพิน เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2545 จำเลยไปติดต่อขอรับมรดกที่ดินของนางสายพินต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ สาขาสารภี โดยอ้างว่านางสายพินได้ทำพันัยกรรมฉบับลงวันที่ 31 ตุลาคม 2544 ยกที่ดินโฉนดเลขที่ 29180 ตำบลไชยสถาน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ของนางสายพินให้แก่จำเลย โจทก์คัดค้านเนื่องจากพันัยกรรมฉบับดังกล่าวนางสายพินทำขึ้นขณะถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำกลาง (หญิง) จังหวัดเชียงใหม่ และป่วยด้วยโรคมะเร็งมดลูกกับบวชพร่อง มีอาการอยู่ในระยะสุดท้าย นางสายพินไม่อยู่ในสถานะที่จะมีสติสัมปชัญญะรับรู้เกี่ยวกับการทำพันัยกรรมได้ และนายชัยวัฒน์ กับนางสาวอุมาทิพย์ ซึ่งลงลายมือชื่อเป็นพยานในพันัยกรรมต่างมิได้รู้เห็นขณะนางสายพินลงลายมือชื่อในพันัยกรรม พันัยกรรมฉบับดังกล่าวจึงตกเป็นโมฆะ ทรัพย์สินมรดกของนางสายพินย่อมตกให้แก่โจทก์กับทายาทโดยธรรม ขอให้พิพากษาว่าพันัยกรรมฉบับลงวันที่ 31 ตุลาคม 2544 ของนางสายพินเป็นโมฆะ จำเลยให้การว่า พันัยกรรมของนางสายพินเป็นพันัยกรรมที่สมบูรณ์ทำขึ้นตามความประสงค์ของนางสายพินซึ่งเป็นเจ้ามรดก ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนจำเลย กำหนดค่าทนายความ 2,000 บาท โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษากลับว่า พันัยกรรมของนางสายพิน ที่ยกทรัพย์สินมรดกให้แก่จำเลยเป็นโมฆะ ให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความให้รวม 5,000 บาท จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาจะต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยในประการแรกว่า ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 หยิบยกปัญหาว่า พันัยกรรมพิพาทเป็นโมฆะมาวินิจฉัยโดยคดีนี้ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทเพียงว่า พันัยกรรมปลอมหรือไม่เท่านั้น เป็นการวินิจฉัยนอกพ้องนอกประเด็น ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า แม้คดีนี้ศาลชั้นต้นกำหนดประเด็นข้อพิพาทไว้เพียงประเด็นเดียวว่า พันัยกรรมตามพ้องโจทก์ปลอมหรือไม่ ก็ตามแต่ในคำฟ้องของโจทก์นอกจากจะอ้างว่า พันัยกรรมตามพ้องเป็น พันัยกรรมปลอมแล้ว โจทก์ยังบรรยายพ้องมาด้วยว่า บุคคลที่ลงลายมือชื่อเป็นพยานใน พันัยกรรมต่างมิได้รู้เห็นขณะที่นางสายพิณลงลายมือชื่อใน พันัยกรรม พันัยกรรมจึงตกเป็นโมฆะทั้งฉบับอีกด้วย ข้ออ้างของโจทก์ดังกล่าวนี้ถือเป็นการยกเอาแบบของ พันัยกรรมมาเป็นข้อต่อสู้เพื่อให้ พันัยกรรมไม่มีผลใช้บังคับด้วย และแม้ศาลชั้นต้นจะมีได้กำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาทมาด้วย แต่ปัญหาข้อนี้ถือเป็นเรื่องกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเมื่อเกิดมีข้อเท็จจริงในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ศาลอุทธรณ์ภาค 5 ย่อมมีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 225 วรรคสอง การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 หยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นวินิจฉัยจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ฎีกาของจำเลยข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า พันัยกรรมพิพาทเป็นโมฆะดังที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 วินิจฉัยหรือไม่ จำเลยฎีกาว่า แม้นางสาวอุมาทิพย์ ซึ่งทำงานอยู่ที่ทัณฑสถานหญิงจังหวัดเชียงใหม่ ตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติ ระดับ 3 จะลงลายมือชื่อเป็นพยานใน พันัยกรรมพิพาทโดยไม่เห็นเหตุการณ์ขณะที่นางสายพิณ ทำ พันัยกรรมก็ตาม แต่นางสาวอุมาทิพย์ก็มาเบิกความเป็นพยานว่า ต่อมาในวันรุ่งขึ้นนางสาวอุมาทิพย์ก็ได้สอบถามเรื่องนี้กับนางสายพิณ นางสายพิณบอกว่าทำ พันัยกรรมยกทรัพย์มรดกให้แก่จำเลย ขณะที่พูดคุยนางสายพิณรู้สึกตัวดี และทำให้นางสาวอุมาทิพย์ทราบเจตนาที่แท้จริงของนางสายพิณว่าประสงค์จะทำ พันัยกรรมยกทรัพย์มรดกให้แก่จำเลย เพราะจำเลยหมั้นมาเยี่ยงเยียนและดูแลช่วยเหลือในเรื่องการเงินในการรักษาอาการป่วยของนางสายพิณมาโดยตลอด จึงถือว่านางสาวอุมาทิพย์ได้รู้เห็นและทราบเจตนาของผู้ทำ พันัยกรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว นางสาวอุมาทิพย์จึงเป็นพยานใน พันัยกรรมโดยชอบ พันัยกรรมไม่เป็นโมฆะ เห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1656 วรรคแรกบัญญัติว่า พันัยกรรมจะทำตามแบบดังนี้ก็ได้ กล่าวคือ ต้องทำเป็นหนังสือ ลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำขึ้น และผู้ทำ พันัยกรรมต้องลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน ซึ่งพยานสองคนนั้นต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำ พันัยกรรมไว้ในขณะนั้น ดังนั้น บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวย่อมหมายความว่า ผู้ทำ พันัยกรรมแบบที่เป็นหนังสือนั้นต้องมีพยานอย่างน้อยสองคน และพยานจะต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำ พันัยกรรมไว้ในขณะนั้นเป็นสำคัญ ทั้งบทบัญญัติกฎหมายที่ว่า ผู้ทำ พันัยกรรมต้องลงลายมือชื่อต่อหน้าพยานทั้งสองคน และพยานทั้งสองจะต้องลงลายมือชื่อรับรองในขณะนั้น เป็นบทบัญญัติที่มีความหมายชัดเจนจนกระทั่งไม่อาจจะตีความหรือแปลความหมายไปเป็นอย่างอื่นได้ ดังนั้น การที่พยานไม่ว่าคนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนใน พันัยกรรมลงลายมือชื่อใน พันัยกรรมโดยไม่เห็นเหตุการณ์ขณะทำ พันัยกรรม แต่มาลงลายมือชื่อในภายหลัง ก็ย่อมไม่ชอบด้วยบทบัญญัติกฎหมายมาตราดังกล่าว และทำให้ พันัยกรรมเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1705 ไปในทันที แม้ต่อมาภายหลังพยานใน พันัยกรรมจะมาสอบถามผู้ทำ พันัยกรรมและได้ความว่าผู้ทำ พันัยกรรมมีความประสงค์จะทำ พันัยกรรมจริงก็ตาม ก็ไม่มีผลทำให้การลงลายมือชื่อใน พันัยกรรมที่ไม่ชอบหรือ พันัยกรรมที่เป็นโมฆะไปแล้วกลับกลายเป็นการลงลายมือชื่อที่ชอบทำให้ พันัยกรรมมีผล

สมบูรณ์ชอบด้วยกฎหมายไปได้ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 วินิจฉัยปัญหาข้อนี้ชอบแล้ว ฎีกาของจำเลยใน
ข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน" พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลเห็นสมควรให้เป็นพับ

องค์คณะ

สมชาย พันธุมะโอภาส · ชัยวัฒน์ เวียงธีรวัฒน์ · อาวุธ ปั่นปรีชา

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/11034/2553>